

Rusiyalı professor: "Azərbaycan Avrasiya logistikasının əsas qovşağına çevrilir"

İ.M.Qubkin adına Rusiya Dövlət Neft və Qaz Universitetinin professoru Valeri Bessel AZƏRTAC-a müsahibəsində "Şimal-Cənub" Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutunun perspektivləri, Azərbaycanın yeni Avrasiya logistika arxitekturasının formalaşmasında rolu və regionda əsas marşrutların inkişafına təsir edən geosiyasi amillər barədə fikirlərini bölüşüb.

- *"Şimal-Cənub" Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutunun cari vəziyyətini necə qiymətləndirirsiniz və hazırda onun inkişafını hansı amillər formalaşdırır?*

- Bu layihə müstəsna əhəmiyyət kəsb edir. Onun aktuallığı Şimal dənizi yolunun tədricən buzdan təmizlənməsindən irəli gəlir. Bu, təxminən hər 300 min-400 min ildə bir dəfə baş verən Yer kürəsi qabığının istiləşməsinin təbii prosesidir. Bu, insan fəaliyyəti ilə deyil, planetin yer qabığında baş verən obyektiv dinamik dəyişikliklərlə bağlıdır.

Şimal dənizi yolu Şimal Buzlu okeanı tam açıldıqda, Asiyadan Avropaya, Amerikaya, Şərqlə və Qərblə yüklərin daşınması üçün ən qısa yol olacaqdır. Gec-tez Avropa həyatı maraqlarına uyğun olaraq öz inkişaf ideyasına qayıdacaqdır.

Qeyd etmək lazımdır ki, "Şimal-Cənub" dəhlizi bir neçə istiqamətdə həyata keçirilə bilər. Müxtəlif ölkələr və ittifaqlar onun həyata keçirilməsi üçün fərqli variantlar uğrunda mübarizə aparır, çünki gözlənilən tranzit trafikinin həcmi çox böyük olacaqdır. Bir çox global

aktor da bu axına nəzarət etməyə çalışır. Marşrutlar uğrunda rəqabət labüddür, lakin sona maraqlar balansının tapılacağına inanmaq üçün əsas var. Bu, Azərbaycan da daxil olmaqla, ölkələr üçün son dərəcə perspektivli və gəlirli bir marşrutdur.

- *Layihənin praktiki icrası kontekstində Azərbaycan, İran və Rusiya nümayəndələri arasında bu yaxınlarda Bakıda keçirilən görüş (nəqliyyat, enerji və gömrük əməkdaşlığı üzrə üçtərəfli görüş bu ilin 13 oktyabrında Bakıda keçirilib - red.) nə dərəcədə əhəmiyyətli idi?*

- İstənilən görüş heç vaxt görüşməməkdən yaxşıdır. Əldə edilən istənilən danışıqlar və razılaşmalar onların olmasından daha üstündür. Məsələn, təhlükəsizliyin təfərrüatlarını bilmirəm, amma tamamilə əminəm ki, peşəkar diplomatlar heç vaxt danışıqların bütün təfərrüatlarını açıqlamayıb və bu, tamamilə haqlı yanaşmadır.

İlham Heydər oğlu Əliyev ciddi sovet diplomatik məktəbinin nümayəndəsidir və o, həddindən artıq təbliğatın prosesi yalnız çətinləşdirə biləcəyini

çox yaxşı başa düşür. Şübhəsiz ki, bu cür görüşlər silsiləsi müsbət nəticələrə gətirib çıxaracaqdır.

Texnoloji cəhətdən dəhliz layihəsi artıq başa çatmaq üzrədir. İran stansiyasını Azərbaycan sərhədi ilə birləşdirən üç dəmir yolu hissəsindən ikisi artıq tikilib, üçüncüsü isə son mərhələdədir. İnfrastruktur investisiyaları davam edərsə, konteyner daşımaları cənubdan şimala və geriyyə nəhəng həcmdə yüklərin daşınmasını təmin edəcəkdir. Bu, Pakistan, Hindistan və Çin də daxil olmaqla regiondakı bütün ölkələr üçün faydalıdır, çünki Pakistan Çinin əsas tərəfdaşdır. Əlbəttə ki, bu prosesdə maraqlı olmayan güclər də var, lakin buna baxmayaraq, müsbət inkişafa ümid etmək üçün hər cür səbəb mövcuddur.

- *Azərbaycanın "Şimal-Cənub" və "Şərqlə-Qərblə" nəqliyyat dəhlizləri arasında əsas əlaqə nöqtəsinə çevrildiyini və Avrasiya marşrutlarının yeni strateji konfigurasiyasını formalaşdırdığını*

söyləmək olarmı? Eyni zamanda Mərkəzi Asiya, Qafqaz və Avropanı birləşdirən və Azərbaycanın da əsas rol oynadığı yeni bir logistika arxitekturasının formalaşmasından danışmaq mümkündürmü?

- Azərbaycanın coğrafi və geosiyasi mövqeyi onu Avrasiya nəqliyyat proseslərində həqiqətən əsas iştirakçıya çevirir. Bundan əlavə, Azərbaycan xalqı həmişə müdrikliyi, çalışqanlığı və təşəbbüskarlığı ilə seçilib. Azərbaycanda həm şərqdən qərblə, həm də şimaldan cənuba tranzit axınları üzərində dayanıqlı və səmərəli iqtisadi sistemin qurula biləcəyini çox yaxşı başa düşürlər.

Rusiyanın Qərblə qonşularının tranzit yollarının əhəmiyyətli bir hissəsini faktiki olaraq bağladığı hazırkı vəziyyətdə Azərbaycanın rolu həqiqətən strateji xarakter alır. O, Şərqlə Qərblə, Orta Asiya, Qafqaz və Avropa ölkələri arasında təbii körpü rolunu oynayır.